

Rekonstrukcja historyczna: Koncentracja Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego - Grunwald 1410-2010

Nie lada gratka dla miłośników historii, mieszkańców Białegostoku, regionu i turystów. W letni weekend (10-11 lipca, Białystok-Osowicze) odbyła się rekonstrukcja historyczna Koncentracji Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Relacja z pierwszego dnia

Relacja z drugiego dnia

Trochę historii...

Koncentracja wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego na Podlasiu w 1410 r.

Plany kampanii na rok 1410 w wielkiej wojnie z Zakonem Krzyżackim opracowano na tajnej naradzie Jagiełły i Witolda w Brześciu na d Bugiem. Władcy spotkali się tu 30 listopada 1409 r. i obradowali około 10 dni. Ustalono datę i miejsce koncentracji wojsk polskich i litewsko-ruskich pod Czerwińskiem i kierunek uderzenia – na Malbork, stolicę Zakonu.

Wielki mistrz Ulryk von Jungingen nie miał pewności, czy wojska polskie i Wielkiego Księstwa litewskiego będą działać wspólnie. Próbował zastraszyć Wielkie Księstwo możliwością krzyżackiego ataku. W marcu-kwietniu 1410 r. Krzyżacy przeprowadzili zuchwały wypad w stronę Brześcia pod dowództwem samego wielkiego marszałka Zakonu Friedricha von Wallenrode. W Brześciu znajdował się Witold, który stąd wydał rozkaz wszystkim ziemiom Wielkiego Księstwa szykowania się na wyprawę przeciw Krzyżakom. Wielki książę spotkał się tu z książętami mazowieckimi i litewskimi, z którymi uzgodnił zapewne planowane ruchy wojsk litewskich i mazowieckich aż do koncentracji w Czerwińsku. Być może Krzyżacy mieli zamiar schwytąć Witolda, który z Brześcia udał się do Słonimia, a na wiadomość o krzyżackim zagonie natychmiast schronił się w lasach zdzitowieckich i ukrył się do momentu wycofania nieprzyjaciela. W Niedzielę Palmową 14 marca Wallenrode zdobył Wołkowysk, paląc miasto i mordując wielu ludzi zgromadzonych na nabożeństwie. Zniszczył też kraj po drodze. Niewątpliwie Podlasie ucierpiało w czasie tej krzyżackiej wyprawy.

Wojska litewsko-ruskie musiały się zebrać znacznie wcześniej od polskich ze względu na odległość dzielącą je od Czerwińska. Wojska z Litwy i Żmudzi wyruszyły z Wilna 3 czerwca; prawdopodobnie prawą stroną Niemna skierowały się początkowo na południe, potem zaś przeszły Niemen pod Grodnem lub jeszcze wyżej i skręciły na zachód, wynurzając się z borów dopiero nad Narwią, na jej lewym brzegu. Tutaj zapewne połączyły się z wojskami ruskimi i posiłkami tatarskimi, które przybyły wcześniej. Armia wielkiego księcia Witolda znalazła się nad Narwią na kilka dni przed 14 czerwca. Rzeka ta wraz z Biebrzą i rozległymi nadrzecznymi bagnami pełniła rolę osłony przed niespodziewanym atakiem ze strony Krzyżaków. Po kilku dniach odpoczynku i dołączeniu oddziałów ze wschodnich części Wielkiego Księstwa, wojska

litewsko-ruskie ruszyły lewym brzegiem Narwi na zachód. Między 24 a 28 czerwca musiały przejść przez Narew w jej dolnym biegu, osłaniane przez polskie chorągwie. Do leżącego na prawym brzegu Wisły Czerwińska dotarły przed 30 czerwca. Jagiełło wraz z większością sił polskich przeprawił się przez Wisłę po moście pontonowym właśnie tego dnia.

opracowanie: dr hab. Oleg Łatyszonek

***

Program imprezy

Koncentracja Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego - Grunwald 1410 - 2010
10 - 11 lipca 2010 r.

Miejsce: Białostockie Muzeum Wsi/ Rynek Miejski w Białymstoku

Przewidywani uczestnicy z Polski, Białorusi, Litwy, Rosji i Łotwy

łącznie uczestników – ok. 300 osób

Obóz wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego w Białostockim Muzeum Wsi: 10 - 11 lipca 2010

10 lipca (sobota) - Rynek Kościuszki godz. 18.00 - 22.00

- * 18.00 Przemarsz wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego (od Katedry Białostockiej pod Ratusz)
- * Uroczyste Rozpoczęcie imprezy z udziałem władz wraz przedstawicielami Białorusi i Litwy
- * Pokaz walk rycerskich z udziałem około 30-40 rycerzy
- * Koncert otwierający obchody 600-lecia bitwy pod Grunwaldem:
Zespoły muzyki dawnej z Polski, Litwy i Białorusi w tym koncert zespołu muzyki dawnej „Stary Olsa” (gwiazda wieczoru) i zespołu „Javaryna” z pokazem fireshow

11 lipca (niedziela) – Białostockie Muzeum Wsi godz. 11.00 - 20.00

11.00 - 20.00 Jarmark średniowieczny podczas którego będą miały miejsce:

- pokazy broni i uzbrojenia prowadzone przez drużyny
  - koncerty zespołów muzyki dawnej z Polski, Litwy i Białorusi
  - pokazy łucznictwa konnego
  - prezentacja średniowiecznej kuchni
  - warsztaty łucznictwa
  - warsztaty sztuk kuglarskich
  - warsztaty dawnych rzemiosł (płatnerstwo, garncarstwo, minerstwo, kowalstwo, tkactwo,
iluminacje ksiąg, skórnictwo, dawny haft, czerpanie papieru itp.)
  - godz. 14.00 odsłonięcie obrazu „Grunwald 2010”, będącego efektem projektu edukacyjno – artystycznego uczniów szkół plastycznych z Polski, Litwy i Białorusi
- 12.00 - 15.00 Turnieje
- turnieje łucznicze

- turniej rycerski
- turniej rycerski

16.00 - 16.45 Rekonstrukcja bitwy z czasów wielkiej wojny z Zakonem Krzyżackim – szturm grodu (Wyprawa marszałka Friedricha von Wallenrode na Brześć)

17.00 – 19.00 Finał turnieju rycerskiego
- tarcze strzelnicze dla odwiedzających, turystów

11.07 (niedziela) Białostockie Muzeum Wsi

Średniowieczny Jarmark z udziałem artystów i rzemieślników z Polski, Litwy i Białorusi

W programie m.in:

- Widowiskowa prezentacja starych rzemiosł i sztuk wszelakich w wykonaniu pracowników Muzeum Historycznego w Trokach, a w tym pokaz pradawnej kuchni litewskiej i średniowiecznej sztuki kulinarnej, najstarszych receptur, przypraw oraz technik gotowania a także pokaz litewskiej unikalnej sztuki garncarskiej - kunsztu tworzenia i wypalania średniowiecznej ceramiki na zakwasie;
- Prezentacja średniowiecznego kowalstwa – wykuwania nasadek strzał, noży i innych narzędzi dawnych epok;
- Pokaz najstarszych technik jubilerskich i pięknych wyrobów ze złota, miedzi, brązu i srebra oraz sztuki zdobniczej na przestrzeni wieków od I do XVI;
- Barwny pokaz szycia tradycyjnych i najstarszych strojów, dzianin i tkanin haftowanych, a także ozdób oraz akcesoriów z skóry;
- Pokaz w wykonaniu mistrzów dawnego tkactwa oraz odtwarzanie wzorów archeologicznych oraz etnograficznych Łotwy i Litwy;
- Prezentacja najstarszych rzemiosł, a w tym bednarstwa, farbiarstwa, powroźnictwa, szewstwa, kaletnictwa czy ceramiki;
- Warsztaty i pokazy dla dzieci na temat heraldyki i sztuki malowania herbów;
- Prezentacje z elementami Festynu Archeologicznego organizowane przez Stowarzyszenie Starożytników, w trakcie których znawcy dawnych epok będą eksponować techniki i najstarsze wzory dawnego tkactwa i haftu, odkryją tajniki średniowiecznego zielarstwa, pokażą ozdoby i wzory biżuterii z bursztynu, ujawnią arkana pisania ikon, a przy tym zaprezentują część unikalnych historycznych eksponatów.

12 lipca – wyjazd wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego pod Grunwald

***

- W ubiegłym roku dyrektor departamentu kultury i dziedzictwa narodowego UMWP pan Anatol Wap podsunął pomysł zorganizowania rekonstrukcji Koncentracji Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego. Są materiały świadczące o tym, że takie wydarzenie w historii miało miejsce na naszym terenie. W tym roku wypada okrągła rocznica 600-

lecia Bitwy pod Grunwaldem, wielkiego sukcesu połączonego oręża nad Zakonem Krzyżackim. Główne uroczystości będą się odbywały oczywiście na Polach Grunwaldu, ale korzystając z wiedzy jaką pozostawiła nam historia, postanowiliśmy również włączyć się w te obchody. Budujemy całą infrastrukturę, do współpracy z nami włączają się przedstawiciele Białorusi i Litwy. - wyjaśnił na konferencji prasowej marszałek Jarosław Dworzański.

Impreza wpisuje się w cykl rekonstrukcji historycznych jakie odbywają się w Europie i cieszą ogromną popularnością. Teraz i Białystok ma się czym pochwalić w tym temacie.

Marszałek w imieniu swoim i innych organizatorów zaprasza serdecznie wszystkich mieszkańców i turystów do udziału w tym niecodzienny widowisku.

Będzie to też okazja by poznać inne wcielenie Marszałka Województwa Podlaskiego Jarosława Dworzańskiego, stanie on bowiem w zbroi na czele połączonych oddziałów sprzymierzonych.

***

Akcja artystyczna „Grunwald 2010”

Ciekawym wydarzeniem w ramach „Koncentracji wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego” jest Akcja artystyczna „Grunwald 2010”. Projekt o charakterze edukacyjno-artystycznym skierowany do młodzieży 3 szkół plastycznych z Polski, Białorusi, Litwy, której celem będzie:

- przybliżenie wspólnej historii narodów – uczestników projektu;
- nawiązanie porozumienia pomiędzy spadkobiercami tej historii;
- stworzenie wspólnego obrazu przez uczestników projektu nawiązującego do dzieła Jana Matejki „Bitwa pod Grunwaldem” i tekstów źródłowych trzech narodów – obrazu oddającego stosunek współczesnej młodzieży do historii oraz malarstwa i jego roli w świecie współczesnym.

Projekt zakłada:

- pobyt 3 grup młodzieży (grupa: 5 osób + 1 opiekun) w terminie 6 - 12 lipca na Podlasiu:
- jednodniowy wyjazd uczestników projektu na Pola Grunwaldzkie
- spotkania i dyskusje z udziałem historyków mające na celu zapoznanie się z historią Koncentracji Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego na Podlasiu i bitwy pod Grunwaldem
- wypracowanie wspólnej koncepcji projektu obrazu
- namalowanie i odsłonięcie obrazu (wspólnego dzieła uczestników projektu) 11 lipca 2010 podczas Koncentracji Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego na terenie Białostockiego Muzeum Wsi.

W efekcie projektu powstanie katalog dokumentujący przebieg projektu

Uczestniczy 19 osób (15 uczniów, 4 opiekunów)

- Liceum Plastyczne im. Artura Grottgera w Supraślu

- Państwowa Szkoła Artystyczna im. M. K. Čiurlionisa
- Gimnazjum – College Plastycznego w Mińsku

***

Dla kolekcjonerów kart pocztowych i nie tylko! - Stoisko Poczty Polskiej podczas Koncentracji wojsk WKL.

10 lipca pod Ratuszem w Białymstoku oraz 11 lipca na terenie Białostockiego Muzeum Wsi w Osowiczach ustawione będzie stoisko Poczty Polskiej, na którym będzie można zakupić wydane specjalnie z okazji obchodów 600. rocznicy bitwy pod Grunwaldem unikatowe karty pocztowe oraz podbić stempel z ozdobnym datownikiem przedstawiającym Słupy Giedymina – znak rodowy Wielkiego Księcia Witolda, obecny na chorągwiach wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego podczas bitwy pod Grunwaldem. Na stoiskach Poczty Polskiej będzie można również nadać do wysłania karty pocztowe.

Poczta Rycerska Konna - zostanie zorganizowana w dniu 11 lipca 2010.

Przemieszczenie przesyłek nastąpi na trasie: Urząd Pocztowy Białystok 1 - Stoisko Pocztove w Białostockim Muzeum Wsi w Osowiczach - Urząd Pocztowy Białystok 1. Przesyłki po przewiezieniu na ww. trasie zostaną przekazane pracownikowi obsługującemu stoisko pocztowe i ostemplowane specjalnym stemplem informacyjnym z napisem: "Przewieziono na trasie Białystok - Osowicze. Poczta Rycerska Konna". Następnie przesyłki zostaną doręczone adresatom.

Poczta Rycerska Konna w ramach Koncentracji Wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego z okazji 600. rocznicy Bitwy pod Grunwaldem

***

Kluby rycerskie biorące udział w Koncentracji wojsk Wielkiego Księstwa Litewskiego z Polski, Litwy, Białorusi i Rosji:

- Książęcy Hufiec
- Brama
- Złota Ostroga
- Borysthenes
- Chorągiew Smorgońska
- Książę
- Bastion Wiary
- Gozdawa
- Chorągiew Mohylewska
- Czarny Wojna
- Biały Lis
- Ałtyn Tumen
- Miecz i Kruk
- Korona Zachodu
- Pancerny Szyk

- Terra
- Wielkie Księstwo
- Szlachecka Zastawa
- Kopia Lubicz
- Chorągiew Mińska
- Siekierz
- Rola
- Przyboczni Mścislawa Hlebowicza
- Biały Krzyż
- Stara Wieża
- Posłańcy Średniowiecza
- Stowarzyszenie Bellum et Populus

***

Organizatorzy:

Marszałek Województwa Podlaskiego
Muzeum Podlaskie w Białymstoku

Współorganizatorzy:

Stowarzyszenie „Rycerze Wielkiego Księstwa”, Mińsk, Białoruś
Muzeum Historyczne w Trokach, Litwa
Centrum Kulturalne Białorusi przy Ambasadzie Republiki Białoruś w RP
Miasto Białystok
Muzeum Wojska w Białymstoku

Patroni honorowi:

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP
Minister Kultury Republiki Litewskiej
Minister Kultury Republiki Białoruś

Partnerzy:

Narodowe Centrum Kultury
Liceum Plastyczne im. Artura Grottgera w Supraślu
Przewozy Regionalne w Białymstoku

Sponsorzy

Benmar – Markety Budowlane
Globart Print Sp.j.
MPO

Patroni medialni:

Wrota Podlasia
Gazeta Wyborcza
TVP Białystok
TV Białystok
Aušra

Tygodnik Niva
Radio Białystok
Białoruskie Radio Racja

Projekt zrealizowano ze środków finansowych Narodowego Centrum Kultury.

Projekt Grunwald 1410 - 2010 otrzymał dofinansowanie z Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) i jest realizowany w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej Programu Współpracy Transgranicznej „Litwa-Polska”.

Zobacz spoty reklamowe:

[spot 1](#)

[spot 2](#)

[spot 3](#)

[spot 4](#)

[teledysk](#)

